

DEALS MET DRUGSBAZEN

**HANDJEKLAP TUSSEN JUSTITIE EN CRIMINELEN
OM LANGE RECHTSZAKEN TE VOORKOMEN**

Justitie maakt steeds meer ‘procesafspraken’ met drugsbaronnen en andere criminelen die in strafzaken níét de absolute hoofdrol hebben gespeeld. Handjeklap met onderwereldfiguren en hun advocaten dus, om het proces te verkorten en snel een straf te kunnen opleggen. Hoe komen deze deals tot stand?

TEKST BJORN THIMISTER, FOTO'S ADOBE STOCK E.A.

Criminelen die onderhandelen met de tegenstander in toga: het gebeurt. De agenda's van officieren van justitie puilen al geruime tijd helemaal uit. Omdat de misdaad in Nederland, van grote tot kleine vergrijpen, steeds meer gegroeid is en er bij sommige zaken soms zelfs sprake is van een capaciteitsprobleem. De crimefighters moeten zo af en toe keuzes maken over welke kwesties voorrang krijgen, waardoor andere onderzoeken op de plank blijven liggen.

Enkele jaren terug heeft men daarom binnen het Openbaar Ministerie (OM) besloten om in sommige strafzaken deals te sluiten met de verdachte, over onder andere de strafeis en de wijze van procederen. Deze zogeheten procesafspraken kunnen er volgens het OM voor zorgen dat de looptijd van een strafzaak in het belang van alle betrokkenen verkort wordt.

Hier profiteren dan – indien er een definitieve deal wordt gesloten – meerdere partijen van, te weten de rechters, de officieren van justitie, de advocaten, maar dus ook de verdachten. Verdachten? Ja, omdat er van beide kanten onderhandeld mag worden en de aanklagers het met hun raadslieden op een akkoordje kunnen gooien. Waardoor een straf voor een zwaar vergrijp als drugshandel lager zou kunnen uitvallen. Zeker in het zuiden van Nederland, waar de misdaad gezien de ligging aan de grens met Duitsland en België welig tiert, heeft men de laatste tijd steeds meer gebruikgemaakt van 'justitiedeals'.

“Het kan voor veel winst in de strafrechtketen zorgen,” legt Renate Peters van het OM in Limburg uit. “Daarbij hoeven we zeker niet alleen te denken aan oude zaken die op de plank liggen. Ook in actuele zaken kunnen aanvullend onderzoek of

getuigenverhoren voorkomen worden. Dat ontlast niet alleen het systeem, maar ook bijvoorbeeld de slachtoffers die jaren na dato niet nog eens het hele trauma hoeven te herbeleven. Alles begint met overleg, dat kan overigens op beider verzoek, tussen het OM en de verdediging.”

Als het OM en de betrokken advocaat al dan niet in samenspraak met een benadeelde partij tot overeenstemming zijn gekomen, wordt alles op schrift gesteld en in een afdoeningsvoorstel voorgelegd aan de rechtbank. Er kunnen onder andere afspraken worden gemaakt over de tenlastelegging, strafeis, onderzoekswensen, ontneming en beslag. Peters: “Belangrijk is dat de eisen van een eerlijk proces in acht worden genomen. Daaronder valt onder andere dat de verdachte moet zijn voorzien van rechtsbijstand, dat er rekening wordt gehouden met de belangen van het slachtoffer en dat de verdachte vrijwillig

en bewust alle gevolgen van de procesafspraken is aangegaan. Wij besteden sinds begin juni 2023 extra aandacht aan het maken van procesafspraken. Sindsdien hebben wij in vijf strafzaken afdoeningsvoorstellen aan de rechter kunnen overleggen, die ook tot een vonnis hebben geleid. Bovendien worden momenteel in meerdere onderzoeken gesprekken gevoerd om te verkennen of met de verdachte en zijn advocaat procesafspraken kunnen worden gemaakt.”

Nog even de voordelen van een procesafpraak op een rij: de zittingsduur wordt een heel stuk korter, de zaak kan sneller ingepland worden, een eventueel hoger beroep is hiermee voorkomen én de opgelegde straf voor de crimineel in kwestie kan meteen ten uitvoer worden gebracht. Met dit alles krijgen de verdachte en ook slachtoffer/slachtoffers sneller duidelijkheid. Een soort win-winsituatie dus. →

ZAAK 1**De eerste: een autobende**

Advocate Gitte Stevens mag met recht een van de meedenkers bij het in het leven roepen van de procesafspraken genoemd worden. De raadvrouw uit Roermond, die in het verleden al vele topcriminelen in grote strafzaken heeft bijgestaan en dat nog altijd doet, heeft mede aan de wieg gestaan bij de deals met criminelen.

“Een unicum in Nederland: in december 2021 veroordeelde de rechtbank Limburg vier verdachten in twee strafzaken op basis van afdoeningsvoorstellen. In oktober twee jaar daarvoor had ik getuigenverhoren ten overstaan van de rechter-commissaris van de rechtbank in Roermond. Er dienden veel getuigen te worden gehoord in deze stokoude zaak,” blikt Stevens terug.

“Mijn cliënt werd verdacht van grootschalige heling van auto's en deelname aan een criminele organisatie. De belasting op het zogeheten kabinet rechter-commissaris was gigantisch. Moesten er in deze zaak na al die jaren nog steeds getuigen worden gehoord van wie de betrouwbaarheid vanwege het tijdsverloop twijfelachtig zou kunnen zijn, vroeg ik me toentertijd af. Getuigenverhoren zouden de zaak nog langer vertragen. Ik verzocht daarom de officier van justitie of de zaak niet op een andere wijze kon worden afgedaan en opperde om met de andere advocaten in het proces en de aanklager rond de tafel te gaan zitten. Wellicht konden zij samen tot afspraken komen over de bewijslast en een passende straf.”

Advocate Gitte Stevens: 'De rechtbanken krijgen niet alle zaken meer verwerkt, dus dan is het maken van procesafspraken een praktische oplossing'

ken een praktische oplossing. Inmiddels zie ik procesafspraken als een nieuwe vorm van afdoening. Het is een andere mogelijkheid om zaken af te doen, maar zeker niet de enige. Het is nog nieuw en er zitten nog haken en ogen aan. Het is van belang om naast de inmiddels bestaande richtlijn van het OM ook wetgeving te ontwikkelen. In de laatste drie jaren heb ik toch in zes zaken, vooral omvangrijke kwesties, gesprekken gevoerd met het OM.”

Op 30 december 2020 vond dit bijzondere gesprek plaats op haar kantoor. “Er ging heel wat tijd overheen, maar een jaar later, op 25 november 2021, legden de officier van justitie en de advocaten de procesafspraken in afdoeningsvoorstellen voor aan de rechtbank Limburg. Op 9 december volgden in nog twee zaken bij de rechtbank Limburg afdoeningsvoorstellen.”

Hoewel de rechtbank nergens aan was gebonden, werden de voorstellen bekrachtigd. “De zitting duurde, in plaats van meerdere procesdagen, amper een kwartier. Mijn cliënt werd veroordeeld tot 24 maanden gevangenisstraf waarvan negentien geheel voorwaardelijk.”

De Limburgse raadvrouw bekent nu eerlijk: “Aanvankelijk vond ik het maken van procesafspraken nog een keuze uit armoede. Maar het OM heeft vele onbehandelde zaken op de plank liggen, ook zaken die zo omvangrijk zijn dat andere zaken blijven liggen. De rechtbanken krijgen niet alle zaken meer verwerkt, dus dan is het maken van procesafspraken

ZAAK 2**Het dark web en de grootschalige wietteelt**

Françoise Landerloo is als advocaat van onder anderen grote drugscriminelen door de wol geverfd. Met het fenomeen procesafspraken kreeg zij in de voorbije tijd ook al meerdere keren te maken. Zij noemt een concreet voorbeeld. “Het betrof hier een zaak over drugshandel via het dark web met vier verdachten. Ik had er drie, een vrouw en twee mannen. Het werd zeker geen onverdeeld succes. De rechtbank in Zwolle gaf ons in 2021 alle ruimte om eruit te komen, wij waren ook qua afspraken tot een akkoord gekomen.”

Er was echter één maar, vervolgt de raadvrouw: “De rechtbank voelde zich in deze zaak buitenspel gezet. Jullie kunnen wel dingen afspreken, maar wij beslissen, dat was een beetje de tendens. Bij de vrouwelijke verdachte ging de rechtbank wél mee in de gemaakte procesafpraak. Dus dat was mooi. Maar bij de twee mannelijke hoofdverdachten besloot de rechter er ver boven te gaan zitten. Dat betekende voor hen een langere celstraf, effectief twee jaar langer zitten. De Zwolse

rechtbank vond dat de gemaakte afspraken geen recht deden aan de ernst van de feiten. Daar heb ik achteraf gezien van geleerd. Goed om te weten is dat, als je procesafspraken hebt gemaakt, je als advocaat afstand hebt gedaan van je pleidooi. Ik wil nu altijd eerst van tevoren weten wat de visie is van de rechtbank.” Volgens Landerloo heeft de Hoge Raad zich hier nog niet zolang geleden over uitgesproken: “De betrokken rechtbank móét nu van tevoren aangeven als ze bij het maken van bepaalde procesafspraken

Advocate Françoise Landerloo: 'Ik wil nu altijd eerst van tevoren weten wat de visie is van de rechtbank'

in grote mate willen gaan afwijken in het nadeel van de verdachte. Als dat zo is, dan moeten ze dat bijtijds aangeven.” Landerloos collega Serge Weening heeft in de voorbije tijd volop onderhandelingen gevoerd over te maken procesafspraken met justitie. Dit betreft een zaak rond grootschalige wietteelt in verschillende delen van Nederland. Waar mensen groene vingers van hebben gekregen, maar ook veel geld aan hebben verdiend. Een akkoord is er inmiddels bereikt tussen alle betrokken partijen, alleen zal de rechtbank er de komende tijd volgens de ervaren strafpleiter ‘nog een klap op moeten geven’. →

Mislukte handjeklap

Strafpleiter Marcel Heuvelmans uit Venlo – in het verleden politieagent, maar inmiddels al jaren werkzaam in een toga – heeft in de afgelopen tijd meermaals te maken gehad met het verschijnsel procesafspraken. Die betitelt hij overigens als ‘handjeklap’. “Ik heb nu in een drietal gevallen meegemaakt dat het verzoek tot het maken van procesafspraken niet is gelukt, omdat de insteek van het OM telkens te hoog gegrepen was om uiteindelijk tot daadwerkelijke afspraken te komen,” legt de advocaat uit, die ook een verdachte in het beruchte Marengo-proces bijstaat.

“Een concreet voorbeeld is een zaak met een tweetal onderschepte transporten van softdrugs vanuit Spanje. Hier werd door de officier van justitie een eis van dertig maanden in plaats van 42 maanden als eis in een langdurende rechtszaak aangeboden,” vervolgt Heuvelmans. “Omdat dit geen genade kon vinden in de ogen van mijn cliënt is deze zaak alsnog op zitting gekomen waarbij de officier van justitie inderdaad 42 maanden vroeg en de rechtbank vanwege enige termijnoverschrijding uiteindelijk een gevangenisstraf van 38 maanden oplegde. Mijn inschatting was toen dat deze zaak met een lagere gevangenisstraf zou kunnen eindigen, gelet op gevallen waarin duizenden kilo's softdrugs waren getransporteerd waarvoor een lagere straf werd opgelegd. De rechtbank Limburg oordeelde echter anders en legde dus die 38 maanden op,” legt de strafpleiter verder uit. “Dit betekent dat wij in die zaak hoger beroep hebben aangekend. Het is altijd lastig in te schatten in welke richting een zaak zich zal ontwikkelen, maar daarbij is van belang dat eerdere ervaringen met vergelijkbare zaken en ook de rechtspraak een rol spelen.” Heuvelmans stak veel tijd in de poging om procesafspraken te maken. Maar tot op heden leverde dit (nog) niet het gewenste resultaat op. “Je probeert van tevoren een inschatting te maken van een eventueel eindresultaat. Omdat de insteek van het OM in alle mij bekende zaken fors was te noemen, is het nimmer tot het maken van procesafspraken gekomen.”

ZAAK 3

Spaanse wiet en 23 miljoen cash

Richard H. uit het Zuid-Limburgse toeristenstadje Valkenburg raakt in de winter van 2020 aan lager wal. Dan laat hij zich namelijk in met de onderwereld, met criminelen die het op zijn zachtst gezegd allemaal niet zo nauw nemen met wetten en regels. H. gaat een rol spelen in een criminele organisatie en het 'grote geld' op een duistere manier verdienen.

De veertiger heeft zich laten verleiden tot het importeren van dik 160 kilo hennep vanuit Spanje. Maar daar blijft het niet bij: hij vervoert in het diepste geheim later dat jaar ook een kleine 2 miljoen euro.

Alles lijkt in eerste instantie keurig onder de radar te gebeuren. Maar de speurders krijgen lucht van de foute zaken van de Limburger via gekraakte berichten van de bij criminelen dan zeer populaire versleutelde chatdienst SkyECC.

Richard H. heeft voor deze stiekeme manier van communiceren twee accounts gebruikt, maar de recherche weet toch vrij gemakkelijk te achterhalen dat hij het is geweest. Dit doordat H. in een van zijn vele verstuurd berichten de namen van zijn partner en zijn schoonmoeder heeft genoemd. Achteraf gezien niet zo'n slimme actie.

Hij kon na de ontmaskering door de politie eigenlijk geen kant meer op. Op 15 februari dit jaar volgde er een politie-inval in zijn woning. Tijdens een doorzoeking vinden de speurders interessante spullen die op zijn minst vragen oproepen: tienduizenden euro's aan cash, vier gouden munten en twee peperdure Rolexen.

Volgens de opsporingsdiensten is dit alles gekocht met drugs-geld en dus is er sprake geweest van een strafbaar feit: witwassen. Voor Richard H. betekent dit voor de nabije toekomst

donkere wolken, hij ziet de bui al hangen. Daarom geeft hij bij justitie aan dat hij openstaat voor het maken van procesafspraken.

Hiervoor zetten de betrokkenen de eerste stappen en er wordt uiteindelijk ook daadwerkelijk om de tafel gezeten met de aanklager. Voor onder anderen crimineel Richard H. is dit heel belangrijk, omdat hij dan weet hoelang hij achter de tralies zal moeten.

De deal die uiteindelijk gemaakt wordt, is dat de drugsbaas vier jaar gevangenisstraf krijgt, waarvan twee jaar voorwaarde-

lijk. Al dit voorwerk door advocaat en officier van justitie blijkt uiteindelijk het gewenste resultaat te hebben, want de rechtbank besluit in juni dit jaar om de procesafpraak goed te keuren.

In dezelfde zaak was sprake van nog een op handen zijnde deal van het OM. Daarin kwam de naam van Thibault T. naar boven. Deze T. zou een rol hebben gespeeld bij het vervoeren van om en nabij 1300 kilo cocaïne en het overdragen van bijna 23 miljoen euro cash geld.

Maar hij speelde hierin géén hoofdrol, hij

was niet de grote vis in het geheel. De Belg handelde in opdracht, was volgens de speurders meer een soort loopjongen. Met de allergrootste topcriminelen worden er zeker niet (zomaar) deals gesloten. Daarom was de aanklager bereid om procesafspraken te maken en tot overeenstemming te komen. Peer Szymkowiak, raadsman van Thibault T., ging met de aanklager in kwestie om de tafel zitten. Uiteindelijk kwam voor T., die de verdenkingen aan zijn adres nooit heeft betwist, het volgende compromis na de onderhandelingen in deze zaak uit de hoge hoed: vijf jaar celstraf, terugbetalen van bijna 1,5 ton aan crimineel geld en een geldboete van een ton. De rechtbank gaf hier uiteindelijk in september dit jaar de benodigde 'klap' op, waardoor ook deze deal met justitie definitief was beklonken. ←

Thibault T. speelde een rol bij het vervoer van 1300 kilo cocaïne, maar geen hoofdrol. De deal met justitie werd beklonken: vijf jaar cel en een geldboete

